

# Kogemused intellektipuudega inimestega töötavate tegevusnõustajate koolitustelt

Rita Holm

# Koolitused

- Koolitused AS Hoolekandeteenuste tegevusjuhendajatele august-september 2021
- 115 osalejat erinevatest hooldekodudest üle Eesti
- Teema: intellektipuudega inimeste seksuaalkasvatus
- Sisu:
  - Nõuanded ja soovitused seksuaalkasvatuse läbiviimiseks puudega inimestele
  - Raamatu „Seksuaalkasvatus lihtsas keeles“ kasutamise juhend
  - Eneserahuldamine

# Koolituse sisu

- Mõisted:
  - Seksuaalsus : seksuaalsus on see, mida me oleme ja seks on see, mida me teeme. Inimene on seksuaalne sünnist surmani.
  - Seksuaalkasvatus – arusaadavalt, lihtsas keeles, personaalselt lähenedes, vastavalt inimese vajadustele
  - Tundekasvatus – oskus ära tunda ja väljendada enda tundeid
  - Turvalisuse kasvatus – reeglid, et inimene tunneks ennast turvaliselt
  - Eneserahuldamine – kõikidel on õigus naudingule
  - Seks – millest kõigest seks koosneb
  - Isiklik hügieen – oluline ka seksuaalsuse elluviimisel
  - Suhted – sõber, partner, hooldaja

# Koolituse sisu

- Kõikidel, ka raske puudega inimestel on samasugused seksuaalsed vajadused, kui meil kõigil ja neil on õigus ellu viia enda seksuaalsust.
- Abi on enda piiride äratundmisel ja teiste piiride austamisel
- Madal enesehinnang ja inimsuhete vähesus tekitavad sotsiaalse saamatuse – on vaja tuge

# AS Hoolekandeteenused

- Positiivne ja edumeelde suhtumine intellektipuudega inimeste seksuaalkasvatusse ja koolituste tellimine
- Juba ära tehtud tähtis töö: klientidele oma isikliku ruumi võimaldamine
- Aktiivne arutelu edaspidiseks: koolitused, õppematerjalide väljaandmine.
- Rahvusvaheline koostöö: „jalgratast pole vaja uuesti leiutada“
- Positiivne tagasiside koolituste kohta

# Koolituse vajalikkus personalile

- Töötajate puudulikud teadmised seksuaalsusest üldse
- Töötajate puudulikud teadmised iseene seksuaalsusest

SELLEKS, ET AIDATA INTELLEKTIPUUDEGA INIMESTEL ELLU VIIA ENDA SEKSUAALSUST JA ANDA NEILE EDASI SEKSUAALSUSE JA SEKSI ALASEID TEADMISI, PEAKS TÖÖTAJA OLEMA SINASÕBER ISEENESE SEKSUAALSUSEGA.

Ei tohiks suhtuda intellektipuudega inimesesse nagu lapsesse, nii tema areng taandub ja lapseline käitumine võimendub.

# Koolitusel ilmnenud vastuseisud:

- Eneserahuldamine on tabu ( erinev suhtumine eri piirkondades)
- Ei, meil pole sellega probleeme (kondoomi kasutamise õpetus)
- Ei, meil pole seda vaja (eneserahuldamise õpetus)
- Ei, me ei hakka mingeid abivahendeid hankima
- Ühtedele suur tabu, teistele täiesti loomulik ( tegevusena küll, aga sellest rääkimisena tabu)
- Tagasiside (parim osa/ võimatu täide viia)

# Eneserahuldamine

- Lihtsam ja turvalisem viis intellektipuudega inimestele enda seksuaalsuse ellu viimiseks.
- Klientide käitumine: „ei“, „paha“, „ei tohi“
- Loa andmine
- Oma kehaga tutvumine
- Abivahendite hankimine
- Erinevate tehnikate õpetamine



# Ilmnenud muud probleemid

- Dokumentatsiooni puudulikkus seksuaalsuse osas
- Eriti oluline väärkohtlemise puhul (palju väärkohelduid , suur mõju edasisele elule)
- Seksuaalselt väärkohelnud teisi
- Mingi muu äärmuslik seksuaalkäitumise viis

# Vaimne + füüsiline puue

- AS Hoolekandeteenuste hooldekodudes kliente kokku 1700, neist liitpuudega 223
- Füüsiline puue:
  - abivahendite tähtsus
  - abistamine seksiks ettevalmistamisel
  - Näide elust enesest: tagajärjed, kui seks lõppes

# Koolitus kõikidele

- Siiani osalenud üksikud eri hooldekodudest
- Vajalik kõikidele tegevusjuhendajatele
- Peaks algama juba tegevusjuhendajate koolitusasutuses
- Eraldi koolitus autistidele

# Klientide koolitus

- Positiivsed kogemused
  - kliendid kuulavad hoolega, osalevad tegevustes
  - räägivad enda kogemustest
  - sooviksid abivahendeid
  - raskema puudega klientide puhul tähtis pildimaterjal
  - mitte üle 30 minuti

# Tulevikunägemus

- Seksuaalsuse alane koolitus osaks tegevusjuhendajate õppeprogrammi
- Koolitused praegu juba töötavatele tegevusjuhendajatele
- Koolitused klientidele
- Abivahendite hankimine (dildod, vibraatorid, masturbaatorid)
- Seksuaalsuse alaste materjalide väljaandmine (eneserahuldamine, abivahendid)
- Koostöö teiste riikide vastava ala spetsialistidega